

K telesnej a športovej výchove

Školský šport bude nabrať na kvalite

Koncom minulého roku 5.-6. novembra 2009 sa konala národná konferencia o školskom športe pod názvom „Slovenský školský šport: podmienky-prognózy-rozvoj“. V hoteli Patria na Štrbskom Plese za prítomnosti 187 účastníkov odznel referát podpredsedu vlády a ministra školstva SR Jána Mikolaja a ďalších 32 odborných vystúpení so zameraním na školský šport. Organizátori konferencie - Ministerstvo školstva v spolupráci so Slovenskou asociáciou športu na školách, Slovenskou asociáciou univerzitného športu a Slovenským olympijským výborom pozvali na rokovanie učiteľov telesnej a športovej výchovy zo základných a stredných škôl, zástupcov pedagogických fakúlt, FTVŠ UK Bratislava a Fakulty športu Prešovskej univerzity, katedier telesnej výchovy, vysokoškolských a telovýchovných športových klubov, národných športových zväzov, Slovenského olympijského výboru, Slovenskej asociácie športu na školách, Slovenskej asociácie univerzitného športu, centier olympijskej prípravy, ZMOS-u, samosprávnych krajov, krajských školských úradov, metodicko-pedagogických centier a zástupcov Štátneho pedagogického ústavu.

Hlavným cieľom konferencie bolo hodnotenie súčasnej úrovne školského športu a návrhy na jeho ďalší rozvoj. Vystúpenia a diskusie sa zameriavali na témy telesnej a športovej výchovy v základných a stredných školách, telesnú výchovu a šport na vysokých školách, centrá olympijskej prípravy a športovo talentovanú mládež.

V konečných záveroch z dvojdnového rokovania účastníci po zhodnotení súčasného stavu a návrhov na ďalší rozvoj školského športu, ktoré vyplynuli z vystúpení a diskusie konštatovali, že:

- v súčasnom období klesá úroveň telesnej a športovej výchovy na základných a stredných školách a telesnej výchovy a športu na vysokých školách, čo je ovplyvnené najmä nedostatočnými ekonomickými, legislatívnymi, programovými a materiálno – technickými podmienkami;
- pokiaľ sa nepodarí tento stav zmeniť

- a vytvoriť základné predpoklady pre rozvoj školského športu v Slovenskej republike, bude to mať dlhodobé negatívne dopady na zdravie občanov a ekonomiku štátu;
- medzinárodná spolupráca v športe poskytuje veľké možnosti prezentovať Slovenskú republiku ako štát s bohatými kultúrnymi tradíciami a perspektívami a strategické dokumenty - Biela kniha o športe Európskej únie a akčný plán „Pierre de Coubertin“ majú veľký význam pre ďalšie smerovanie Slovenskej republiky v oblasti športu;
- odporúčajú Ministerstvu školstva SR a všetkým zainteresovaným subjektom v oblasti školského športu:
- motivovať školy a zriaďovateľov škôl využívať školský vzdelávací program na zvýšenie počtu hodín telesnej a športovej výchovy;

- zvyšovať kvalitu vyučovania telesnej a športovej výchovy, zdravotnej a integrovanej telesnej a športovej výchovy dopracovaním a inováciou pedagogických dokumentov, učebníc telesnej a športovej výchovy pre jednotlivé stupne vzdelávania, učebných osnov telesnej a športovej výchovy a zdravotnej telesnej a športovej výchovy, smernice k zaradovaniu žiakov do hodín telesnej a športovej výchovy a smernice k lyžiarskym a snoubordovým kurzom;
- zefektívniť systém kontroly telesnej a športovej výchovy a postupne zlepšovať sociálne podmienky učiteľov a podporovať ich spoluprácu s medzinárodnými organizáciami v školskom športe;
- pripraviť program športových súťaží a projektov pre materské, základné a stredné školy s cieľom vytvorenia širo-

O čom je Spravodajka č. 1/2010

V tomto čísle Vás znova chceme informovať o akciách, ktoré sa udia- li v Štátnom pedagogickom ústave, o nových učebniciach, o nových publikáciách do školských knižníc ako aj o tom, ako pripraviť zaujímavovo vyučovanie. Veríme, že si každý z Vás nájde to, čo ho zaujme. Prajeme Vám príjemné čítanie.

- kej ponuky pohybových a športových aktivít a následnej identifikácie talentov;
- pripraviť internetový portál školských športových súťaží a pohybových aktivít;
- v spolupráci so Slovenskou asociáciou univerzitného športu zvýrazniť význam telesnej výchovy vo vzdelávaní študentov na vysokých školách a podporiť športové súťaže vysokých škôl;
- v spolupráci so Slovenským olympijským výborom pripraviť program vzdelávania v športe - olympijskej výchovy v materských, základných, stredných a vysokých školách a podporovať spoločný projekt MŠ SR a SOV „Olympijské festivaly detí a mládeže“.
- uzniesli sa, že Ministerstvo školstva SR má v spolupráci so zainteresovanými subjektmi:
- pripraviť projekt diagnostikovania športovo talentovaných žiakov, rozvoja ich všeobecných a špeciálnych pohybových zručností, vrátane metodických materiálov s informáciami ako testovať žiakov, ako testy vyhodnocovať a ako ovplyvniť u žiakov ich pozitívny vzťah k pohybovým a športovým aktivitám;
- podporiť školy a učiteľov telesnej a športovej výchovy pri práci so športovo talentovanými žiakmi;
- pripraviť projekt ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov so zameraním na prácu so športovo talentovanými žiakmi;
- zohľadniť náročnosť vzdelávania učiteľov telesnej výchovy a trénerov vo financovaní vysokých škôl.

K multikultúrnej výchove

Multikulti na školách

Nadácia Milana Šimečku uskutočnila dňa 22.1.2010 od 13.00 do 16.00 v konferenčných priestoroch na Panenskej ulici č. 4 v Bratislave verejnú prezentáciu výstupov pilotného e-learningového kurzu Multikultúrna výchova pre učiteľov základných a stredných škôl, spojenú s otvorením nového informačno-vzdelávacieho portálu www.multikulti.sk.

V rámci projektu MULTIKULTI do školy vyvinula Nadácia vzdelávací modul, rozvíjajúci interkultúrne kompetencie pedagógov pre začleňovanie multikultúrnej výchovy ako prierezovej témy vzdelávania do školských vzdelávacích programov.

Modul objasňoval základné teoretické poznatky o multikulturalizme a multikul-

túrnej výchovy a poskytol podnety pre aplikáciu činností, postupov a stratégií vo vyučovaní prostredníctvom online vzdelávacieho prostredia podporovaného individuálnym a skupinovým tutorstvom odbornými garantami. Odbornými garantami vzdelávania boli prof. PhDr. Erich Mistrík, CSc. - Pedagogická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, doc. PaedDr. Alica Petrasová, PhD. - Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove a PhDr. Vlasta Dúbravová - Pedagogická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave.

Vzdelávací modul bol určený učiteľom prvého a druhého stupňa základných škôl a učiteľom stredných škôl.

Jeho cieľom bolo:

- rozvíjať interkultúrne kompetencie učiteľov, t. j. vedomosti, zručnosti a postoje nevyhnutné na uplatňovanie multikultúrnej výchovy,
 - pripraviť učiteľov na aplikáciu novozískaných vyučovacích činností, postupov a stratégií do každodennej praxe.
- Na podujatí okrem pracovníkov Nadácie, ktorí pripravili a realizovali vzdelávanie, vystúpili aj garanti vzdelávania a podellli sa so skúsenosťami z tohto pilotného e-learningového kurzu Multikultúrna výchova pre učiteľov základných a stredných škôl. Výstupy vo forme konkrétnych projektov učiteľov, účastníkov vzdelávania, budú postupne zverejnené na stránkach nového informačno-vzdelávacieho portálu www.multikulti.sk.

Táto nová webová stránka je venovaná fenoménu kultúrnej rozmanitosti a spôsobom, akým ju možno vnímať, ako jej možno porozumieť a ako (s) ňou možno žiť. Poskytuje priestor na prezentovanie názorov odborníkov aj laikov, ktorí sa zaoberajú otázkami spolunažívania ľudí rôznych kultúr kultúrovane, kriticky aj humorne.

Nájdete na nej rozmanité texty od krátkych slovníkových definícií cez polemické reflexie až po štúdie konkrétnych jednotlivcov či komunit. Vo vzdelávacej sekcii si môžete vyhľadať teoretické východiská, metódy aj praktické postupy, ako možno s kultúrnou rozmanitosťou pracovať v školách, ako aj v neformálnych vzdelávacích prostrediach.

PhDr. Zdenka Janasová

Nové učebnice na školách

Dejepis pre 5. ročník základných škôl

V týchto dňoch sa do našich škôl dostala nová učebnica dejepisu pre 5. ročník základných škôl, ktorú vydalo Slovenské pedagogické nakladateľstvo. Autorky učebnice, Margita Miháliková a Mária Tonková, plne rešpektovali Štátny vzdelávací program pre druhý stupeň základných škôl – ISCED 2, prílohu dejepisu a vytvorili učebnicu, ktorá je v súlade s týmto programom. Totiž, v súčasnosti prebieha proces reformovania školskej sústavy, ktorej podstatná zložka je dvojjurovňový systém tvorby pedagogických

dokumentov. V prvej fáze bol vypracovaný Štátny vzdelávací program (ŠVP) pre jednotlivé stupne školskej sústavy (ISCED) a na základe tohto programu, školy si tvoria svoj vlastný, školský vzdelávací program. Avšak, učebnice a učebné pomôcky, ktoré sa používajú vo výučbe musia byť v súlade so štátnym vzdelávacím programom dotyčného stupňa. Toto platí aj pre vyučovací predmet dejepis.

Učebnica Dejepis pre 5. ročník základných škôl obsahovo prezentuje propedeutiku, alebo úvod do vyučovania dejepisu.

Obsah sa skladá z troch tematických celkov: Od blízkeho k vzdialenému, Človek v premenách priestoru a času a Človek a komunikácia. Učebná látka je spracovaná tak, že umožňuje plniť požiadavky vzdelávacieho štandardu. Spôsob konštrukcie textu umožňuje rozvíjať u žiakov kľúčové ako aj základné predmetové kompetencie. Štruktúra učiva je logická. Text pozostáva z tematických celkov, ktoré rešpektujú chronológiu, faktografiu a umožňujú tvorivo narábať s učebnou látkou. Základné učivo primerane dopĺňa-

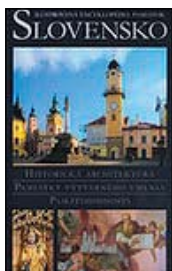
jú rozširujúce texty, obrázky a didakticko – metodické prvky: otázky, úlohy a aktivity pre žiakov.

V učebnici Dejepis pre 5. ročník základných škôl je dodržaná zásada vekuprimernosti, v nej sa uplatňujú medzipredmetové vzťahy a v časti metodiky a didaktiky sú dodržané základné štruktúrne prvky: výklad, motivácia, úlohy, spätná väzba. Je v súlade s cieľmi a novým obsahom dejepisu pre základnú školu podľa Štátného vzdelávacieho programu.

PhDr. Samuel Jovankovič

Do školských knižníc

SLOVENSKO – ilustrovaná encyklopédia pamiatok

Veľký tím odborníkov rôznych oblastí pod vedením Petra Kresánka na slovenský knižný trh pripravil jedinečnú knihu – encyklopédiu slovenskej architektúry, výtvarného umenia a kultúrnych pamiatok našej vlasti. Vydalo je Simplicissimus vydavateľstvo, s.r.o. v roku 2009. Publikácia jedinečným spôsobom dokumentuje a prezentuje informácie o pamiatkach slovenskej kultúry a odovzdáva informácie zrozumiteľným spôsobom pre všetky kategórie obyvateľstva. Do encyklopédie autori zhrnuli unikátne množstvo trojrozmerných ilustrácií s výstižným registrom vysvetlíviek. Publikácia obsahuje 6000 fotografií a 1109 hesiel, erby miest, stovky máp, tisícky fotografií s popismi, trojrozmerné ilustrácie vybraných historických miest, hradov, kaštieľov, kláštorov

a kostolov s prierezmi, ktoré umožňujú čitateľovi nahliadnuť do ich vnútra. Ambíciou autorov bolo čitateľovi predstaviť čo najširší fond pamiatok architektúry a výtvarného umenia v Slovenskej republike. Urobili to veľmi zručne a prihľadali aj na skúsenosti a potreby slovenskej mládeže, ktorú naši sprievodcovia sprevádzajú po kultúrnych pamiatkach. Uverejnené texty sú zrozumiteľné lebo cieľom autorov bolo priliehavým spôsobom poskytnúť odpovede na najčastejšie otázky, ktoré kladú našim sprievodcom pri obhliadke našich kultúrnych pamätihodností kultivovaní návštevníci a najmä žiaci a študenti našich škôl.

Táto ilustrovaná encyklopédia vznikala niekoľko rokov a vďaka svojej forme je zrozumiteľnou a mimoriadne kultivovanou prezentáciou pamiatok historickej architektúry, výtvarného umenia a pamätihodností Slovenska. Cenné informácie zozbierané počas niekoľkých rokov sú zasadené do kultúrno-historických regiónov, pričom autori tohto diela pre potreby svojej publi-

kácie rozdelili Slovensko na 25 prirodzených historických regiónov. Publikácia vychádza v netypickom veľkom formáte 32 x 20 cm na takmer tisíc stranách o obsahu celkom 1 109 hesiel, viac ako 5 500 originálnych fotografií aj s podrobnými popismi, 110 trojdimenzionálnych ilustrácií vybraných slovenských hradov, kaštieľov, kláštorov, chrámov, múzeí ľudovej architektúry a 28 priestorových obrázkov historických miest. Autor a zostavovateľ tejto publikácie Peter Kresánek využil pri svojej práci bohaté odborné vedomosti historika umenia, pedagóga na fakulte architektúry, ako aj bohaté skúsenosti z pôsobenia v komunálnej politike v zložitom období po roku 1990. Pri tvorbe tohto diela sa inšpiroval podobnými publikáciami známych zahraničných vydavateľstiev Dorling Kindersley, resp. Gallimard, od ktorých pre potreby vydania tejto publikácie vo vlastnom vydavateľstve Simplicissimus zakúpil aj licenčné práva. Táto kniha významným spôsobom obohati vedomie Slovenska o svojom hmotnom i kultúrnom dedičstve.

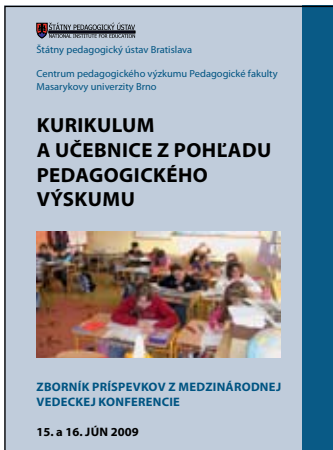

Kniha je určená kultivovaným laikom, mladým ľuďom a všetkým, ktorí hľadajú odpovede na pôvod, príbehy a významy v dielach nášho starého výtvarného umenia a architektúry.

Publikácia SLOVENSKO – ilustrovaná encyklopédia pamiatok: autorského tímu pod vedením Petra Kresánka je v súlade so štátnym vzdelávacím programom pre základné školy, gymnáziá a stredné odborné školy, považujeme ju za vhodnú na používanie v našich školách a preto ju odporúčame našim učiteľom ako doplnkový študijný materiál pre výučbu umenia a kultúry, dejepisu, geografie, občianskej náuky a výtvarnej výchovy v základných školách, gymnáziách a stredných odborných školách v Slovenskej republike.

PhDr. Samuel Jovankovič

Kurikulum a učebnice z pohľadu pedagogického výskumu

Koncom roka 2009 vydal Štátny pedagogický ústav zborník s názvom Kurikulum a učebnice z pohľadu pedagogického výskumu. Zborník obsahuje príspevky z konferencie s rovnakým názvom, ktorá sa konala v Bratislave. Bol to druhý ročník konferencie s rovnakým názvom a nadväzoval na konferenciu v Brne v roku 2008.

Boli by sme radi, keby sme mohli pravidelne českú aj slovenskú odbornú verejnosť informovať o výskumoch, ktoré sa v oblasti tvorby a výskumu učebníc prevádzajú.

Cieľom konferencie bolo sprostredkovať informácie o stave a priebehu rôznych výskumných úloh, ktoré sú zamerané na výskum učebníc, ale ukázať aj tvorbu nových učebníc, prípadne ukázať smer, ktorým sa učebnice môžu do budúcnosti vyvíjať.

Je potešiteľné, že na konferencii odznelo veľa rôznorodých príspevkov, čo je dôkazom toho, že na mnohých pracoviskách sa tejto téme venuje pozornosť. O to viac je potrebné výsledky prezentovať, navzájom sa inšpirovať, diskutovať a hľadať možnosti ďalšieho postupu prác v tejto oblasti.

Učebnice sú pre žiakov dôležitým zdrojom, ktorý im sprostredkúva svet nových poznatkov pomocou textu, obrázkov, úloh a projektov. Učebnice učia žiaka získavať nové poznatky, učia ho hľadať informácie zo zdrojov, porovnávať a hodnotiť údaje, ale majú pre žiaka aj výchovný význam.

V tomto zborníku sa nachádzajú príspevky, ktoré svojim obsahom sú zamerané na prepojenie učebníc a kurikula, hodnotenie kvality učebníc, zistenia ako žiaci pracujú s učebnicou vo vyučovacom procese, ktoré kritériá musíme mať na zreteli, ak chceme aby žiaci vedeli dobre pracovať s učebnicou. Niektoré príspevky sa zameriavajú aj na prezentáciu nových učebníc vypracovaných už podľa nových požiadaviek na obsah vzdelávania, prípadne porovnávajú české, resp. slovenské učebnice so zahraničnými

Veríme, že aj čitateľom prinesie táto kniha veľa poučení a chuti do práce.

V obsahu nájdete:

- Učebnice ako zrcadlo kánonu školního vědění (Tomáš Janík, Petr Knecht)
- Učebnice jako literární útvar (Zdeněk Beneš)
- Je učebnica obľúbené edukačné médium pre žiakov? (Mária Nogová)

- Učebnica z pohľadu žiaka (Monika Reiterová)
- Planéta vedomostí – komplexné vzdelávacie prostredie, nástroje modernej školy a digitálne kurikulum pre základné a stredné školy (Richard Valenta, Monika Neuschlová)
- „Planéta vedomostí“ – implementácia moderného didaktického digitálneho kurikula pri výučbe biológie a chémie (Monika Ružeková, Viera Lisá)
- Užívání učebnic v 8. ročníku ZŠ – práce žáků a učitelů s textovými pomůckami (Iva Červenková)
- Učebnica materinského jazyka ako učebná pomůcka (Eva Fruhaufová)
- Učebnice – významná súčasť kurikulárneho procesu
- Textbook - Needful Part of Curricular Process (Petr Procházka, Přemysl Zášková)
- Typologie vizuálních prvků v učebnicích: tvorba kategoriálního systému (Tomáš Janko)
- Moderná učebnica v rámci koncepcie didaktickej komunikácie (Veronika Adamčíková, Pavol Tarábek)
- Didaktická vybavenosť učebníc regionálneho zemepis (Dana Hübelová)
- Komparace učebnic matematiky pro nižší stupeň sekundárního vzdělávání v ČR a Anglii (Anna Šlégrová)
- Zisťovanie kvality učebníc, päť vlastností učebníc (Štefan Kováčik)
- Učiteľské texty a výučbové baliky pre matematiku v primárnom vzdelávaní (Edita Partová)

- Bude nová učebnica biológie funkčným nástrojom pre učiteľov a žiakov? (Jana Višňovská, Katarína Ušáková)
- Hodnocení obtížnosti výkladového textu učebnic obecně technických předmětů a informatiky (Vladislav Hodis)
- Netradičné učebnice prírodovedných predmetov (Lubomír Held)
- Niekoľko námetov na skvalitnenie tvorby učebníc (Štefan Kováčik) Didaktické a odborné hľadisko vo vzťahu k vzdelávaciemu obsahu a textu učebníc: Učebnice biológie pro gymnázia (Radka Závodská)
- Problematika chovateľství v učebnicích základních škol (Štěpánka Chmelová a Petra Jilková)
- Obsah biologického vzdelávania z hľadiska inovácií v učebniciach základnej školy (Mária Uhereková)
- Študentská učebnica chémie – Prečo nie? (Janka Kovačovská – Lubomír Held)
- Vizualní prostředky v učebnicích německého jazyka pro výuku reáliím – projekt disertační práce (Karolína Pešková)
- Historický vývoj učebníc německého jazyka v českém prostředí v letech 1918 – současnost (Barbara Žurmanová)
- Retrospektiva a perspektiva učebnic přírodovědy pro primárne vzdelávania (Jana Kopáčová)
- Elektronická učebnica (Katarína Fedáčová, Peter Kán)

RNDr. Mária Nogová, PhD

Výučba problematiky Európskej únie v základných a stredných školách Slovenskej republiky

Problematika Európskej únie sa v základných a stredných školách Slovenskej republiky objavuje v reformných ročníkoch v **Štátnom vzdelávacom programe ISCED 2**, kde je táto problematika súčasťou vzdelávacej oblasti **Človek a spoločnosť**, konkrétne v predmete **Občianska náuka pre 5. ročník ZŠ a Občianska náuka pre 6. ročník ZŠ**. Uvedená problematika je prezentovaná aj v učebniciach pre občiansku náuku v 5. ročníku a v 6. ročníku základných škôl.

V roku 2008 bola Úradom vlády SR vydaná učebná pomôcka pre stredné školy PhDr. Juraja Alnera s názvom Škola v Európe – Európa v škole. V súvislosti so zavádzaním eura v Slovenskej republike boli v roku 2008 žiakom základným a stredným školám poskytnuté učebné pomôcky, napr. pre základné školy nenávratná pomôcka Euro-rotomat, ktoré obsahovali aj tému histórie a súčasnosti Európskej únie. Učitelia základných a stredných škôl dostali.

V nereformných ročníkoch je táto problematika zakomponovaná do: **pedagogických dokumentov** – učebných osnov a vzdelávacích štandardov pre niektoré predmety v ZŠ a SŠ

učebnic pre niektoré predmety v ZŠ a SŠ.

V základných školách na II. stupni v rámci spoločenskovedného vzdelávania a jazykového vzdelávania je problematika Európskej únie uvedená explicitne alebo implicitne v učebných osnovách a vzdelávacích štandardoch týchto povinných učebných predmetov:

- **občianskej výchovy** v 8. ročníku /tematický celok „Človek-občan-štát“/
 - **dejepisu** v 9. ročníku /tematický celok „Svet po druhej svetovej vojne“/
 - **zemepisu** v 9. ročníku /tematický celok „Integračné tendencie v regiónoch, téma Štáty v Európskej únii“/
 - **anglického jazyka** v 5. - 9. ročníku /tematický okruh „Človek a spoločnosť – moja vlasť, iné krajiny, iní ľudia“/
 - **nemeckého jazyka** v 5. - 9. ročníku /tematický okruh „Človek a spoločnosť – moja vlasť, iné krajiny, iní ľudia“/
 - **francúzskeho jazyka** v 5. - 9. ročníku /tematický okruh „Človek a spoločnosť – moja vlasť, iné krajiny, iní ľudia“/
- V učebnici občianskej výchovy pre 8. ročník je to téma „Ako sa zjednocovala Európa. Zjednocovali sa ľudia, nie štáty“

a téma „Sme „Euróobčania“.

V učebnici dejepisu pre 9. ročník je to téma „Nové plány a nové spojenectvá“.

V učebnici zemepisu pre 9. ročník je odkaz na internetovú stránku, kde sa žiaci dozvedia ďalšie informácie o Európskej únii.

V stredných školách – gymnáziách, stredných odborných školách a stredných odborných učilištiach je uvedená problematika Európskej únie explicitne alebo implicitne v rámci **spoločenskovedného a jazykového vzdelávania** v týchto učebných osnovách a vzdelávacích štandardoch povinných alebo voliteľných učebných predmetov:

- **náuky o spoločnosti** v 3. a 4. ročníku gymnázia /tematický celok „Základy sociológie“, „Základy politológie“, „Základy ekonomie a ekonomiky“/
- **občianskej náuky** v 2. resp. 3. ročníku SOŠ a SOU /tematický celok „Základy sociológie, politológie a ekonomie a ekonomiky“/
- **dejepisu** v 3. ročníku gymnázií /tematický celok „Vývoj vo svete a u nás po druhej svetovej vojne“/
- **dejepisu** v 1. ročníku, resp. 2., 3. roč-

níku SOU a SOŠ /tematický celok „Svet po II. svetovej vojne“/

- **geografie** v 2. ročníku gymnázií a SOŠ /tematický celok „Regionálna geografia Európy“/
- **cudzích jazykov: anglického, nemeckého, francúzskeho, španielskeho jazyka** /spoločné tematické okruhy „Slovensko a zjednotená Európa“ a „Krajina, ktorej jazyk sa učím – zjednotená Európa“/
- voliteľného predmetu **Seminár z dejepisu** v 4. ročníku gymnázia
- voliteľného predmetu **Spoločenskovedný seminár** v 4. ročníku gymnázia
- voliteľného predmetu **cudzí jazyk resp. ďalší cudzí jazyk** v 1. až 4. ročníku gymnázia
- voliteľného predmetu **Ekonomika** v 3. a 4. ročníku gymnázia.
- voliteľného predmetu **Seminár z geografie** v 3. a 4. ročníku gymnázia.

Problematika Európskej únie je prezentovaná v učebniciach spomínaných učebných predmetov v jednotlivých ročníkoch uvedených typov škôl.

PhDr. Zdenka Janasová
PhDr. Samuel Jovankovič

Téma pre učebný predmet Svet práce v 7. ročníku

Viazačstvo a aranžovanie kvetov

Kvety boli v našej kultúre oddávna spájané predovšetkým s nežnejším pokolením. V piesňach a básňach sú často zlučované so ženskou krehkosťou a jemnosťou. Postupom času a so zmenou spoločenskej etiky sa kvety stali súčasťou nášho života.

Viazanie a aranžovanie kvetov má mnoho dimenzií, no každá z nich sa začína kúpou kvetov a následnou starostlivosťou o ne. Aby výsledok viazačskej a aranžérskej práce, experimentovanie a hľadanie nových možností pri skrášovaní svojho prostredia bol čo najlepší, ponúkame Vám návod, ako sa postarať o rezané kvety pred vlastným aranžovaním, ktoré sa vyučuje ako jeden z tematických celkov v 7. ročníku základnej školy.

Najskôr sa však pozrime trochu do histórie a v priereze si spomenieme, ako to bolo v minulosti s aranžovaním kvetov.

Kytica patrí k najstarším spôsobom aranžovania kvetov, ktorý sa vyvinul z pôvodného jednoduchého skladania stoniek s kvetmi vedľa seba do zväzkov. Podľa zachovaných historických prameňov sa kvety aranžovali do kytic už v dobe **antického Grécka a Ríma**. Jedným z historických období, ktoré sa vo viazaní kytic prelína do dnešných dní je **meštiansky štýl** - *biedermeier* z 2. štvrtiny 19. storočia. Kytice guľovitého a kompaktného tvaru sa zhotovujú z krátkych stoniek kvetov, ktoré sa jednotlivito prikladajú k stredovému kvetu v striedajúcich sa farebných kruhoch. Zvyšujúca sa kvetinárska produkcia dvadsiateho storočia sa premieta aj do bohatosti kytic, ktoré sa čím ďalej, tým častejšie stávajú žiadanejšie ako dekorácie nielen súkromných interiérov, ale i verejných priestorov.

Abeceda správnej starostlivosti o rezané kvety

Pre začiatok sú dôležité odpovede na tieto otázky:

- sú stonky odrezané a na spodnej časti očistené od listov?
- sú nádoby čisté, v ktorých sú kvety umiestnené?

- je voda čistá, odstáta a nie príliš studená?
- nie sú kvety umiestnené na slnku?
- máte ku kvetom naozaj kladný vzťah?

Jednotlivé druhy kvetov môžu mať odlišné nároky na ošetrovanie. Preto je nevyhnutné sa informovať a používať logické myslenie. Dutá, chlpatá stonka podlieha určite skôr škodlivým baktériám, než stonka drevnatá. Preto upravíme hladinu vody a dĺžku šikmého rezu, prípadne použijeme výživu pre rezané kvety. A ako je to s narcismi? Kvôli slizu, ktorý vypúšťajú, nemôžu byť pohromade s inými rezanými kvetmi a ak áno, tak je nutné nechať ich vo vode takzvané "vylíznúť" a potom už narezané použiť na akýkoľvek účel pri viazaní a aranžovaní.

Životné procesy rezaných kvetov už neprebiehajú v prirodzených podmienkach, ide o zmenu teploty prostredia, zmenu svetelných podmienok, ale predovšetkým o stratu koreňov, prirodzeného orgánu na príjem vody a potrebných živín. Túto funkciu vo váze, čiastočne a obmedzený čas, nahrádza rezná plocha. Rezná plocha by mala byť čo najväčšia, preto stonku režeme vždy šikmo, zároveň by mali byť stonky kvetov dostatočne ponorené vo vode. Platí zásada, že kvetu cez rez a stonku musíme dodať aspoň také množstvo vody, aké sa odparí z listov a kvetov. U väčšiny kvetov sa odporúča, aby bola stonka ponorená vo vode aspoň do 2/3 ich výšky. Rezná plocha nie je vstupom len pre vodu a živiny, je aj otvorenou ranou, ktorú napádajú v teplom a vlhkom prostredí rýchlo sa množiace baktérie a huby. Upchávajú cievy a spôsobujú zahŕňovanie pletív a následné vädnutie kvetu. Ďalším zo základných predpokladov trvanlivosti rezaných kvetov je starostlivosť o reznú plochu a čistotu vody. Stonky oplachujeme pod tečúcou vodou a pravidelne šikmo zrezávame konce. Trvanlivosť kvetov závisí aj od druhu kvetu, ročného obdobia a už spomínaných vonkajších podmienok. Nepriaznivo vplyva vysoká teplota, suchý vzduch, priame slnečné svetlo a prievan. Váza by

preto mala byť umiestnená v polotieni a v chladnejšom a vlhkom prostredí bez prievanu. Na noc môžeme kvety vybrať z vázy a celé ponoriť do vody alebo pridať do vázy niekoľko kociek ľadu. Vodu vo váze meníme aspoň raz denne, je dobré použiť aj chemické dezinfekčné prostriedky a zabrániť tak hnilobnému procesu. Na umývanie váz sa osvedčil hypermangán (manganistan draselný v kryštalickej podobe), rovnako dezinfekčne pôsobí drevené uhlie, medený či strieborný predmet, vhodný do vázy. Rastlina pre život vo váze potrebuje aj určité množstvo živín, pridávame uhľohydráty vo forme glukózy alebo cukru, sodík a draslík vo forme malého množstva kuchynskej soli alebo kamenca pre zníženie odparovania.

Starostlivosť o rezané kvety - niekoľko rád.

- Pri nákupe kvetov je potrebné všimnúť si **farbu** púčikov. Ich farba svedčí o náležitom rozvinutí kvetov.
- Odporúčame chrániť kvetiny pred mrazom - **zabaliť** ich počas prenášania.
- Keď prinesiete kvety domov, zastrihnite ich a vložte ich **do vody**, aby sa plne nasýtili
- Vždy vkladajte kvetiny do **čistej**, umytej nádoby.
- Odporúčame pridávať rezaným kvetom **výživu**, aby zachovali čerstvosť a dobrú kondíciu.
- Kým budú kvety vložené do vody, mali by mať ostrým nožom šikmo **odrezané** stonky cca 10mm.
- Stonky **neodlamujte** ani netrhajte, dokonca ani tie, ktoré sú už drevnaté.

- Snažte sa, aby **listy** neboli v kontakte s vodou, lebo voda sa rýchlo znečistí a bude to mať vplyv na rýchlejšie starnutie rastlín.
- Vo váze **vymieňajte** vodu aspoň raz za 24 hodín.
- Na noc je vhodné odložiť kvety do **chladného** prostredia.
- Neumiestňujte kvety na priame **žiarenie** slnka, alebo do prievanu.
- Kvety, ktoré obsahujú mliečnu šťavu (narcisy a maky), treba ošetriť tak, aby šťava bola **odstránená**. Potom sa z nich aranžujú miešané kytice s inými druhmi kvetov

Použitý zdroj:
<http://www.iriskvet.eu>

PaedDr. Peter Solárik

Hudobná výchova

Štátny pedagogický ústav sa v roku 2009 kladne vyjadril aj k dvom vzdelávacím projektom, organizovaným Asociáciou učiteľov hudby Slovenska (AUHS) v spolupráci s ďalšími inštitúciami. Obidva projekty plne korešponujú so Štátnym vzdelávacím programom SR a na základe odporúčaní ŠPÚ boli finančne podporené Ministerstvom školstva SR, Ministerstvom kultúry SR a Hudobným fondom.

Rozum a cit v procese umeleckého vzdelávania

V tomto roku sme v AUHS vypracovali nový (resp. oproti minulosti aktualizovaný a rozšírený) projekt, zameraný na podporu transformácie umeleckého vzdelávania v súlade so Štátnym vzdelávacím programom v oblasti umeleckého vzdelávania. Jeho hlavnými cieľmi bola aplikácia tvorivo-humanistických princípov v edukačnom procese, medziodborová spolupráca, využitie IKT a projektového vyučovania v umeleckom školstve a iniciácia mladých skladateľov k tvorbe pre deti a mládež. Projekt sa uskutočnil v spolupráci s Hudobnou a tanečnou fakultou Vysokej školy múzických umení a Slovenskou muzikologickou asociáciou pri Slovenskej hudobnej únii.

Prvá fáza sa uskutočnila v prvom polroku 2009 a jej ťažisko spočívalo v obsahovej a organizačnej príprave 1. časti – 13. ročníka seminára a tvorivých dielní „Pedagogická Dvorana“. Dvojdnový seminár s dlhoročnou tradíciou pre hudobných pedagógov na rôznych typoch a stupňoch škôl bol v dňoch 16.–17. apríla 2009 v Pálffyho paláci na Zámockej ul. v Bratislave.

V tomto roku sme sa zamerali na sledovanie tej fázy pedagogického procesu, v ktorom sa prvotne, celostné vnímanie a chápanie hudby u detí mení pod vplyvom nástupu racionálneho prvku, diferencuje sa a po štádiu okúzlenia hudbou prichádza zvedavosť, poznávací inštinkt, diferenciácia zážitku, analýza. Naservírovanie poznatkov však nesmie narušiť motivačný základ vzťahu k hudbe a musí sa odvíjať od hlbokého poznania štruktúry hudby, bez používania prázdnych schém. Aj

detské myslenie v prepubertálnej fáze má svoje špecifiká, ktoré treba rešpektovať a skúmať. V programe odzneli teoretické i praktické vstupy pedagógov zo všetkých stupňov a typov škôl (prof. Juraj Hatrík, PaedDr. Zuzana Sláviková (Prešov), PhD., doc. PhDr. Eva Ferková, PhD., prof. Eva Jenčková (Hradec Králové), PhD., prof. Belo Felix (Banská Bystrica), Mgr. Tatiana Pirníková, PhD., PaedDr. Eva Čunderlíková). Praktické ukážky pedagogickej interpretácie hudby pripravili Juraj Hatrík (vlastná skladba Nonetto di studi facili pre akordeón, živá interpretácia Rajmund Kákoni), Eva Jenčková a Belo Felix (praktické tvorivé dielne); program doplnila prezentácia súťaže Supertrieda roka (Mgr. Martina Bodnárová a Mgr. art. Luboš Zaťko); záverečný blok v piatok dopoludnia bol venovaný prezentácii možnosti tvorivých aktivít v rámci predmetu hudobná náuka v ZUŠ a medziodborovej spolupráci v celoškolskom meradle (projektové vyučovanie HN, prezentácia výstupov zo súťaže o titul MuMudr. v Hnúšti a v Bratislave, výsledok spolupráce HO a LDO v ZUŠ – komponovaná hudba k pantomíme v živej interpretácii autora hudby, žiaka ZUŠ – a výsledky tvorivých dielní animovaného filmu vo Vyhniach Hudba a obraz vo filme).

Druhou fázou projektu bola príprava a realizácia seminára „Dieťa ako inšpirácia, adresát i subjekt hudobnej kompozície“, určeného pre rovnakú cieľovú skupinu – hudobných pedagógov (hudobná výchova, hudobná náuka) – rozšírenú o pedagogicky pôsobiacich umelcov v oblasti pedagogiky elementárnej kompozície, komornej hry, tvorcov školských projektov, študentov umeleckých odborov vysokých škôl a konzervatórií. Tento seminár rozšíril doterajší obsah – rozvoj detskej tvorivosti všeobecne – o vplyv fenoménu dieťaťa na umelecký prejav súčasného skladateľa.

Opreli sme sa o jednu z noviniek, ktoré pre oblasť umeleckého školstva priniesol Štátny vzdelávací program, a to dôraz na spoluprácu s dospelými umelcami. Táto skutočnosť bola mottom celého projektu. Uvedomujeme si, že najvhodnejšou me-

tódou, ako dieťa oslovit a získať, je reálna účasť dieťaťa pri vznikaní umeleckého diela; podieľa sa na celku svojim vkladom, na sebe priradenej úrovni, a stane sa tak jeho súčasťou, spolutvorcom; aby nebolo len interpretom, odkázaným na vlastné sily, ako je to zaužívané, ale dotkla sa „velkého“ umenia; dôležitým momentom však je i motivácia mladých skladateľov k tvorbe pre deti a o deťoch.

Celodenný seminár sa uskutočnil 28. novembra 2009 na HTF VŠMU, Zochova 1, Bratislava. Napriek netradičnému termínu (sobota) sa koncertná sála naplnila do posledného miesta. Prezentácie mladých učiteľov kompozície **Lukáša Borzika** a **Luboša Bernátha** zaujali vysokou kvalitou ich pedagogického prístupu, žánrovou pestrosťou výstupov a fundovanou reflexiou vlastnej práce. Súčasťou prezentácie boli výsledky práce žiakov, a to nielen v notovom či zvukovom zázname, ale i naživo. Následný round-table k problematike vyučovania elementárnej kompozície na vysokej úrovni viedol skladateľ a pedagóg VŠMU **prof. Juraj Hatrík** a zúčastnili sa ho okrem prezentujúcich sa pedagógov skladateľa **Jozef Podprocký** a **Norbert Bodnár** (Konzervatórium Košice) a skladateľ a muzikológ, dlhodobo činný v oblasti hudobnej pedagogiky, **prof. Ladislav Burlas**.

Popoludnie bolo venované novinkám v oblasti súčasnej slovenskej tvorby. Juraj Hatrík, na podnet ktorého vznikli uvádzané diela, v rámci tvorivej dielne predstavil jednotlivých autorov, spoločne upozornili na východiská, obsahové, motivické a konštrukčné prvky, naznačili možnosti ich pedagogickej interpretácie a využitia vo vyučovacom procese. Celé diela si účastníci vypočuli na koncerte s názvom „Dieťa a čaro hudby“, tvoriacom záver seminára. Koncert bol zaznamenaný na CD a bude šírený aj ako vhodná učebná pomôcka pre umelecké školy všetkých stupňov. Vzniklo spolu 6 nových diel (autori: Michal Palko, Lucia Chutková, Luboš Bernáth, Pavol Bizoň, Lukáš Borzik, Juraj Hatrík), z nich 5 odznelo na koncerte. Dramaturgia je postavená na spoločnom prvku v obsadení – klavírnem triu – s

možnosťou výberu a doplnenia ľahkoovládateľnými nástrojmi (možnosť interpretácie spoločnosti deti). **Juraj Hatrík** je profesorom skladby na HTF VŠMU, vyučuje hudobno-teoretické a pedagogické predmety na Katedre hudobnej teórie a venuje sa problematike tvorby pre deti a o deťoch celý život. **Luboš Bernáth** je absolventom kompozície a doktorandského štúdia teórie hudobného umenia HTF VŠMU v oblasti kompozície a spolu s **Lukášom Borzikom** sú činní aj ako priekopníci moderného vyučovania elementárnej kompozície v podmienkach súčasnej ZUŠ. **Lucia Chutková**, **Pavol Bizoň** a **Michal Palko** sú študentmi kompozície na Katedre skladby a dirigovania HTF VŠMU.

Dôkazom, že i súčasnú hudbu sú deti schopné prijať, ak im ju vhodne priblížime, bol následný koncert s rovnakým programom pre deti a ich rodičov v Tatranskej galérii v Poprade (30. 11. 2009), ktorý majstrovsky uviedol autor idey celého projektu Juraj Hatrík.

Pestovať v dieťati a mladom človeku zárodok autentickej tvorivosti znamená podľa nás účinne očkovávať takto pedagogicky podchytené mladé talenty proti gýču a povrchnosti, ktoré prináša súčasná doba poskytovaním lacných, prefabrikovaných náhrad za nenahraditeľné kvality skutočnej tvorby, živej hudby... Ambície tohto typu by nemali zostať bokom. Na tom sme postavili zmysel a poslanie seminára „Dieťa ako inšpirácia, adresát i subjekt hudobnej kompozície“ a plánujeme pokračovať v roku 2010 stredným stupňom umeleckého vzdelávania (nielen študenti konzervatórií, teda budúci profesionálni skladatelia, ale aj skupiny či jednotlivci v oblasti záujmovej umeleckej činnosti – tvorbou pre rôzne hudobné skupiny, aranžovanie a pod. na úrovni stredoškolskej mládeže) a v ďalšom roku 2011 i najvyšším stupňom (študenti a absolventi vysokých umeleckých škôl, pedagogických fakúlt i profesionálni hudobníci z radov samoukov, pôsobiacich v rôznych žánrových oblastiach).

Eva Čunderlíková

Hudba a obraz vo filme

Tvorivé dielne animovaného filmu sa vo Vyhniach uskutočnili po prvýkrát v roku 2005. Ich organizátorka **Monika Trajterová**, členka Slovenskej filmovej a televíznej akadémie, dlhoročná režisérka a animátorka detských animovaných filmov si vybrala deti miestnej školy v rámci svojho projektu – Cestujúca škola animovaného filmu, ktorý realizovala na podnet medzinárodnej organizácie ASIFA a osobného odporúčania jej predsedníčky Nicole Salomonovej.

Po viacročných skúsenostiach s deťmi z väčších miest prijala ústretovú ponuku miestnej samosprávy a pedagógov školy vo Vyhniach a v rámci letných prázdnin

Poetický príbeh zo 7-dielneho animovaného seriálu večerníčkov Rozprávky z celého sveta, na motívy rozprávok z Britských ostrovov. Krištof sa stretáva s čarovním bytosťami, ktoré mu pomôžu v pravú chvíľu.

pripravila pomocou svojho technického vybavenia tvorivé dielne animovaného filmu pre deti. Účasť bola dobrovoľná a bezplatná. Deti po dvojhodinovej teoretickej výučbe a praktickej ukážke začali okamžite tvoriť. Prvá kolekcia 18 filmov bola technicky aj obsahovo na takej úrovni, že sa okamžite mohla zaradiť do viacerých medzinárodných festivalových súťaží a prehliadok. Malí filmári za svoje diela dostali ocenenia a diplomy. Na pozvanie sa na niektorých festivaloch aj osobne zúčastnili. Rovnako boli úspešné filmy z ďalších ročníkov tvorivých dielní.

Pokračovanie na str. 8 ►

Ďalšie vzdelávanie učiteľov základných škôl a stredných škôl v predmete informatika

ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV
NATIONAL INSTITUTE FOR EDUCATION

EURÓPSKA ÚNIA

Európsky sociálny fond

Do konca apríla 2010 majú učители možnosť prihlásiť sa do druhého kola projektu financovaného zo štrukturálnych fondov EÚ s názvom „Ďalšie vzdelávanie učiteľov základných škôl a stredných škôl v predmete informatika“ (ĎVUI). Riešiteľom tohto strategického projektu Európskeho sociálneho fondu je od 1. októbra 2008 Štátny pedagogický ústav. Jeho hlavným cieľom bolo navrhnuť, vyvinúť a zrealizovať moderné ďalšie vzdelávanie učiteľov informatiky a informatickej výchovy na ZŠ a SŠ podporované digitálnymi technológiami.

Po prípravnej fáze projektu sa frekvenci zúčastní začali vzdelávať v 2. cieľovej skupine 13. júna 2009, v 3. cieľovej skupine 19. septembra 2009 a v 1. cieľovej skupine 28. októbra 2009. Záujem zo strany učiteľov o vzdelávanie v prvom kole prevýšil kapacitné možnosti. V rámci Bratislavského kraja sa v súčasnosti v prvom kole vzdeláva 116 učiteľov a z ostatných krajov Slovenska sa na vzdelávaní zúčastňuje spolu 733 učiteľov.

V roku 2009 boli hlavné úlohy v projekte sústredené na:

- vzdelávanie učiteľov 1. stupňa ZŠ v oblasti informatiky a informatickej výchovy,
- vzdelávanie nekvalifikovaných učiteľov informatiky na 2. stupni ZŠ a na SŠ,
- ďalšie vzdelávanie kvalifikovaných učiteľov informatiky na 2. stupni ZŠ a na SŠ,

- pravidelný monitoring a hodnotenie priebehu projektu,
- včasnú dodávku technického zariadenia a odborné vybavenie projektu študijnou literatúrou,
- riadenie projektu a procesu vzdelávania,
- primeranú publicitu a informovanosť širokej verejnosti o priebehu projektu.

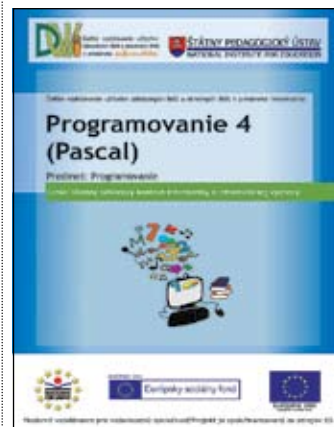
Jednotlivé aktivity projektu boli vzájomne prepojené tak, aby vytvorili potrebné zázemie pre realizáciu zamerania projektu – ďalšie vzdelávanie učiteľov ZŠ a SŠ v predmete informatika. Digitálne gramotní, odborné a didakticky pripravení pedagogickí zamestnanci ovládajúci progresívne

metódy a formy vyučovania informatiky, moderné digitálne technológie a žiaci ako cieľ inovácie metód, foriem a obsahu vyučovania – na týchto troch pilieroch stojí úspešne realizovaný projekt. Všetky odborné aktivity boli koordinované **národným koordinátorom odborných aktivít**, ktorý vedie **expertný tím**. Expertný tím je zložený z renomovaných odborníkov v danej oblasti zastupujúcich odbornú a akademickú obec. Členovia expertného tímu majú dlhodobé skúsenosti s realizáciou projektov – ESF, VEGA, KEGA, Infovek, PIRŠ atď., s cieľovými skupinami, činnosťami podporovanými medzinárodnou spoluprácou, projektmi Comenius, Socrates a zastávajú

vedúce funkcie v rámci vysokých škôl a inštitúcií. Tento tím zabezpečoval jednotnú výučbu frekvencií v rovnakej kvalite, jednotnú kvalifikáciu a jej uznanie.

Študijná literatúra

Pre vzdelávajúcich sa 349 učiteľov v 1. cieľovej skupine (CS) projektu bola odborníkmi vypracovaná a knižne vydaná odborná študijná literatúra, a to špeciálne pre každú oblasť, úroveň a obsah vzdelávania. Celkovo vyšlo 9 kusov samostatných učebníc - tematických častí, pre 200 učiteľov 2. CS v počte 24 kusov a pre 300 učiteľov 3. CS v počte 7 kusov samostatných učebníc - tematických častí.

Vydaná študijná literatúra pre 349 učiteľov 1. CS v počte 9 kusov samostatných učebníc - tematických častí:

1. Cieľová skupina	1.	Informácie okolo nás 1
	2.	Informácie okolo nás 2
	3.	Digitálna gramotnosť 1
	4.	Digitálna gramotnosť 2
	5.	Digitálna gramotnosť 3
	6.	Digitálna gramotnosť 4
	7.	Počítač a zariadenia s ním spolupracujúce
	8.	Informácie okolo nás 3
	9.	Riešenie problémov a základy programovania 1

Vydaná študijná literatúra pre 300 učiteľov 3. CS v počte 11 kusov samostatných učebníc - tematických častí:

3. Cieľová skupina	1.	Programovanie 1
	2.	Didaktika predmetu informatika 1
	3.	Spoločenské aspekty digit. technológií / Slobodný a otvorený softvér
	4.	Programovanie 2
	5.	Programovanie 3
	6.	Programovanie 4 (Imagine)
	7.	Webové technológie a publikovanie na webe 1
	8.	Moderné digitálne technológie v edukačnom procese
	9.	Škola v digitálnom svete
	10.	Programovanie 4 (Pascal)
	11.	Didaktika predmetu Informatika 2

Technické vybavenie projektu

Doteraz dostali pedagógovia v rámci projektu 846 notebookov, ako aj USB flash -diskov a 844 dataprojektorov. Technické vybavenie využívajú v jednotlivých cieľových skupinách počas celého vzdelávania jednak na samotné štúdium, na získavanie a ukladanie materiálov, ako aj na vypracovávanie zadaných úloh i záverečnej práce. Určené sú tiež na

komunikáciu s lektormi a kolegami a implementáciu priebežných výsledkov svojho vzdelávania do vyučovania.

Štujúci učители môžu využívať vo svojich notebookoch aj iný softvér. IKT techniku používajú okrem vyučovania informatiky a informatickej výchovy aj na ďalších predmetoch, čím sa vytvára širší vyučovaci priestor na rozvíjanie informačných kompetencií u žiakov.

Vydaná študijná literatúra pre 200 učiteľov 3. CS v počte 11 kusov samostatných učebníc - tematických častí:

2. Cieľová skupina	1.	Úvod do programovania
	2.	Programovanie 1
	3.	Programovanie 2
	4.	Programovanie 3
	5.	Programovanie 4
	6.	Programovanie 5
	7.	Programovanie 6
	8.	Programovanie 7
	9.	Základná digitálna gramotnosť
	10.	Multimédia
	11.	Úvod do vzdelávania. Informatika vo všeobecnom vzdelávaní
	12.	Digitálny svet
	13.	Digitálne technológie pre učiteľa 1
	14.	Matematika pre učiteľov informatiky 1
	15.	Matematika pre učiteľov informatiky 2
	16.	Východiská a inšpirácie
	17.	Tvorba úloh a hodnotenie žiakov v predmete informatika
	18.	Základy hardvérového a softvérového vybavenia
	19.	Programovanie 8
	20.	Digitálne technológie pre učiteľa 2
	21.	Aktivizujúce metódy vo výučbe školskej informatiky
	22.	Operačné systémy
	23.	Programovanie 9
	24.	Vzdelávanie v škole a mimo nej

Prihlášku do 2. kola (behu) si musia podať všetci zúčastnení do vzdelávania, vrátane tých, ktorí neboli vybratí v 1. kole. Zároveň odporúčame, aby pravidelne sledovali informácie na www.dvui.ccv.upjs.sk, www.statpedu.sk (v časti dokumenty/projekty/ESF).

Prípadne otázky súvisiace so vzdelávaním v projekte ĎVUI odporičame zaslať na adresu: dvui@upjs.sk. **PaedDr. Jozef Kuzma, PhD.** manažér publicity ĎVUI

Škola na Rajčianskej získala nový Certifikát

Učiteľ, tak ako každý človek, môže dať iným len to, čo sám vlastní. Dáva zo seba, z bohatstva svojej osobnosti.“ (Križová. O.)

Rozhodujúcim činiteľom vo vyučovací proces je učiteľ. Ak má efektívne vzdelávať, vychovávať a rozvíjať osobnosti žiakov, mal by dôkladne ovládať svoj odbor, mať dobrú pedagogickú prípravu.

V súčasnosti sa učiteľ považujú za nositeľov vzdelanosti v zmysle odovzdávania kultúrnych hodnôt a kultivácie mladej generácie. Učiteľia sú jedinou profesiou, ktorá programovo vytvára kompetencie občanov pre učiacu sa a informačnú spoločnosť.

Zvyšuje sa spoločenská požiadavka na učiteľov ako spoluaktérov realizácie stratégií podporujúcich rozvoj, ekonomickú prosperitu a sociálnu spravodlivosť. Reformy uskutočňované v krajinách Európskej únie v poslednom období menia tradičné prístupy k učiteľskej profesii.

U nás sa za posledné roky stretávame s javom tzv. brain-drain, únikom mozgov, kedy najschopnejší jedinci, najväčšie talenty sú zlákaní lepšími pracovnými a životnými podmienkami a odchádzajú z vlasti a viac sa nevráti.

Mnohí absolventi škôl pracujúci v zahraničí a v rôznych medzinárodných tímoch sú nútení osvojiť si globálnu kultúrnu gramotnosť. Rozširovanie EÚ a vznik zjednotenej Európy si vyžaduje občanov, ktorí okrem svojej vlasti sa budú hlásiť aj k členstvu občanov žijúcich v Európe.

S globalizáciou prichádzajú aj celosvetové globálne problémy, v rámci ktorých sa riešia otázky vojny a mieru, ekologické problémy, porušovanie základných ľudských práv a slobôd, extrémny nacionalizmus, terorizmus, kriminalita, drogová závislosť, agresivita, šírenie chorôb.

V obraze týchto skutočností má nezastupiteľné miesto učiteľ, vedomý si svojej sily, sily svojej osobnosti. Vie, že psychickú silu a istotu môže dať jedine vzdelanie prístupné a otvorené pre všetkých, umožňujúce riešiť sociálne, ekologické, kultúrne, politické problémy v záujme života, slobody, mieru, zdravia, šťastia a spravodlivosti.

V dôsledku zoslabovania funkcie rodiny rastú tiež nároky na výchovnú prácu učiteľov. Od učiteľa sa očakáva, že bude kvalifikovane vystupovať pri riešení a usmerňovaní nárastu disciplinárnych problémov žiakov. V pedagogickej praxi sa učiteľ denne dostáva do situácií, kedy musí riešiť otázky a problémy, nielen svojich žiakov, ale aj ich rodičov a verejnosti. Mnohokrát sú to problémy súvisiace nielen s odborom, ale sú to aj problémy spoločenské, kultúrne a iné. Učiteľská profesia patrí k tej skupine profesií, ktoré si vyžadujú nielen teoretické vedomosti, ale aj nadobúdanie skúsenosti v reálnych podmienkach. Nezástupiteľné miesto má v tomto procese kvalitné zrealizovanie a organizácia pedagogickej praxe na cvičných školách. V súčasnosti si fakulty vyberajú cvičné školy. Fakulta uzavrie s cvičnou školou Zmluvu o spolupráci a praktickej výučbe podľa zákona č. 131/2002 Z.z. § 37 o vysokých školách a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Podľa zákona č. 317/2009 Z. z. § 33 ods. 2 môže cvičného pedagogického zamestnanca

vykonávať učiteľ vykonávajúci špecializovanú činnosť určenú riaditeľom podľa § 32 ods. 3, ako pedagogický zamestnanec špecialista. Aj tento školský rok 2009/2010 absolvovalo pedagogickú prax na našej škole 14 poslucháčov, budúcich učiteľov. Počas 7 týždňov sa stali aktívnymi pozorovateľmi realizácie výchovno-vzdelávacieho procesu na prvom aj druhom stupni. Videli prácu učiteľiek prvého ročníka, ako s úsmevom a trpezlivosťou pomáhajú deťom spoznávať abecedu, čísla a zaujímavé veci okolo nás. Mali možnosť porovnať si, ako sa začínajú učiť naši žiaci informatiku v druhom ročníku a čo všetko vedia z informatiky deviatiaci. Svoje vedomosti v cudzom jazyku si mohli porovnať s vyučujúcimi nemeckého a anglického jazyka na ich hodinách. Sledovali metódy výučby hrou u tých najmenších a aktívnu konverzáciu u starších žiakov.

Spoznali prácu učiteľiek všetkých vekových kategórií, začínajúcej učiteľky i učiteľky dôchodkyne. Videli realizáciu vyučovania v Programe Step by step (Krok za krokom), metódy tvorivého a kritického myslenia Projektu Školy, ktorej to myslí. Dostali príležitosť nahliadnuť do prípravy Školského vzdelávacieho programu našej školy, do tvorby učebných osnov a učebných plánov. Spoznali, aké zmeny so sebou vnáša do výučby zavádzanie IKT.

Z mimovyučovacích akcií dostali príležitosť zúčastniť sa Strašidelnej noci na škole, spojenou s večerným pochodom cez sídlisko Dolné Hony, v lampiónovom sprievode s našimi žiakmi. Potom si mohli zatancovať v maskách na halloweenskej diskotéke, sledovať strašidelné rozprávky a spať v turistických vakoch až do rána v našich triedach.

Na záver pedagogickej praxe, sa zúčastnili Vianočných trhov spojených s predajom vianočných darčiekov vyrobených deťmi, pozreli si vianočnú besiedku a ochutnali vianočnú kapustnicu, ktorú varili naše pani učiteľky. Za 7 týždňov žili život učiteľov a žiakov našej školy.

To, že sa na základnej škole, na Rajčianskej ulici v Bratislave žije veľmi aktívnym školským životom sa našim poslucháčom potvrdilo počas praxe. Čo všetko so sebou prináša náročná profesia učiteľa mali možnosť si vyskúšať na vlastnej „koži“. Aké boli ich reakcie? Zastupkyňa riaditeľky školy, PaedDr. O. Petrovská, zodpovedná za priebeh a organizačné zabezpečenie praxe pre poslucháčov, prikladá veľký význam kvalitnej praktickej príprave budúcich učiteľov. Kvalitný cvičný učiteľ, špecialista, pomáha rozvíjať kompetencie nových budúcich kvalitných učiteľov.

„S praxou na Vašej škole som bola veľmi spokojná. Bola som prekvapená prístupom vedenia školy a učiteľov. Všetci boli veľmi milí a ochotní poradiť a pomôcť. (2.roč. ANJ-BIO)

„Najskôr som nebola veľmi rada, že idem na prax až do Vrakune, nakoľko bývam v Mlynskej doline. Ale oplatilo sa! (1.roč. AN-NJ)

„Môj názor na prax je, že škola je na vysokej úrovni, zamestnáva kompetentných učiteľov, ktorí majú humánny prístup k žiakom, čo sa vždy cení. Určite by som si svoje deti dala na túto školu, pretože som po tých 7 týždňoch nadobudla dojem, že by tu získali vedomosti, ktoré by využili potom na strednej škole.“ (1.roč., PSAN)

„Ďakujeme, že sme sa mohli zúčastniť na vianočných trhoch. Myslíme si, že je to dobrý spôsob, aby si deti uvedomili, že niekomu pomáhajú a k tomu vianočná atmosféra priblížila rodičov k tvorbe ich detí a možno aj rodičov k učiteľom. (2.roč., FRES a FRAN)

Názory poslucháčov z PdF UK sú pre vedenie školy motivujúce, lebo aj tie sú ohodnotením školy, ako vzdelávacej inštitúcie. Sú názorom na kvalitu práce všetkých pedagogických zamestnancov na škole.

Riaditeľka školy, Mgr. M. Krajčíková, je veľmi pozitívne naklonená k realizácii pedagogickej praxe na škole a ďalšej spolupráci s Pedagogickou fakultou UK. Vidí veľký význam v ďalšej spoločnej spolupráci, hlavne po udelení **CERTIFIKÁTU** za spoluprácu s UNIVERZITOU KOMENSKÉHO V BRATISLAVE pri príprave študentov v oblasti pedagogickej a odbornej praxe a získaní **TITULU FAKULTNEJ ŠKOLY**.

PaedDr. O. Petrovská, ZŠ Rajčianska

Zo života v škole

Už to vieme...

...znelo chodbami našej základnej školy. Pýtate sa: Čo vedia naši žiaci? Je to jednoduché. Rozhodli sa, že zvládnu ďalšie dva tento raz zimné športy. Zaujímá Vás, čo sú to za športy? Čítajte ďalej, prezradíme.

Na oba športy potrebujete prilbu, dobré rukavice, pančušky, alebo termoprádlo, šál, mikinu, oteplovačku, zimnú vetrovku, alebo overall...a čiapku. Ak máte čiapku s rohami, nevaďte, čerti si zimné športy užívajú radi. No a k tomu všetkému potrebujeme ešte korčule a lyže. Ak by boli nabrúsené, tak je to úplná pohoda. Čo pohoda, je to priam kopeľ. A ak by ste sa vedeli do nich obuť, pozapínate a poriadne uviazate, chýba Vám len krok ku genialite... Lebo to často nedokážu ani veľkáči na druhom stupni. Ale naši drobci to už vedia! Paráda. Už viete, o ktorých zimných športoch hovoríme? Jasné, korčuľovanie a lyžovanie. Máte pochybnosti o tom, že ich naši žiaci zvládajú? Zbytočne. Vedia sa korčuľovať i lyžovať a ide im to priam skvelo.

K tomu korčuľovaniu len kratučko. Lad v nákupnom stredisku Avion bol náš. Neupustili sme tam nikoho a korčuľovali sme ako draci. Dalo by sa povedať, že sa nám ľad topil pod nohami. Vážne nám to išlo skvelo, skoro od samého začiatku.

Máme talent, len tie korčule by sa nemuseli tak strašne zle viazať, lebo poriadne si ich na nohách dotiahnuť je naozaj drina. Nasadiť prilbu, natiahnuť rukavice, to zvládneme...

Pýtate sa, čo prvé kroky na ľade? V pohode. Krok ... pád ... krok, až tu sme ocenili dobré oteplovačky. Tieto prvé zoznamovacie pokusy s ľadom trvali len maličinkú chvíľku a potom to už bolo fajn. Žiadne trasúce sa kolená, korčule, ktoré chceli ísť vždy inam, ako my.

Korčuľujeme sme začali vľádnuť, lebo sme počúvali dobré rady trénerov a tréneriek. A zvládli sme to všetci. Každý z nás má diplom a sladkú odmenu za snahu. A snažili sme sa celý čas, nielen v posledný deň súťaží. Ale tie súťaže, to Vám bola iná zábava...

Zistili sme, že ak by sme trochu potrénovali, pokojne by z nás mohli byť hokejisti,

či krasokorčuľárky. Nejde nám to síce tak dobre, ako hokejistom, čo trénujú na olympiádu, ani dievčatá by za technickú stránku predvedenej jazdy nedostali v súťaži maximum bodov, ale v umeleckom dojme by padali samé šesťky.

Ako to vieme? Presvedčil nás o tom potlesk rodičov, ktorí stáli okolo ľadovej plochy, mrzli a vytrvalo nám tieskali... A o to, predsa nám športovcom, ide.

Lyžovanie je ďalší šport v našej zbierke. Človek len potrebuje, aby Perinbaba snežila a deduško Mrázik mrazil. Tento rok sa tí dvaja dohodli a na Zochovej chate nás privítal sneh. Teda nie na chate, ale na kopcoch. Pred tým, ako sme na tie kopce vôbec prišli, sme sa museli najskôr naložiť a naložiť do parádneho autobusu. Množstvo vecí, ako prilba, palice, lyže, lyžiarky, na sebe vetrovky, ruksaky s jedlom, čajikom a nejakou tou čokoládou od mamičky, to bol pre športovcov, ako sme my, ten správny povolený doping. A aby sme nezabudli, mali sme aj matné predstavy o lyžovaní. Prvé pokusy na lyžiach boli smiešne, lebo nás zničilo už len samotné obúvanie do tých strašne ťažkých lyžiarok. Normálne sme začali uvažovať nad tým, kde je mama a táto, lebo veď nám nemal kto nosiť lyže. Ale keď nám tréner povedal, že nosenie lyží zvládli aj škôlkari, nenechali sme sa zahanbiť ani my, veď už chodíme do školy. Tak sme postupne zvládli nosenie lyží, vieme sa do tých lyží aj obuť, zvládneme jazdu v pluhu, aj bez palíc, dokážeme perfektne vykrajovať oblúky na kopci a nebrzdíme pádom na zadok, ale tak, ako sa má. Jazdili sme na pome a to bola iná zábava. Pôvodne sme očakávali pumu, ale nakoniec sme zistili, že nepride žiadne veľké a nebezpečné zviera, ale len vlek z ktorého padali aj veľkáči. Týždeň na zasnežených kopcoch bol krátky, ale určite skvelý. Všetci sme sa naučili lyžovať, možno niektoré dievčatá budú jazdiť ako Veronika Zuzulová a pár chlapcov ako Bode Miller. Odvahy máme, chýba nám len poriadny tréning. A tak napriek protestom rodičov chceme, aby stále dedko Mrázik mrazil a Jakubko od Perinbavy skákal na snehový perinu, nech sa máme na čom lyžovať čo najdlhšie...

Žiaci ZŠ Rajčianska, Bratislava

K biológii a environmentálnej výchove

Vzdelávacie plagáty o plazoch a ich ochrane

Združenie priateľov herpetofauny z prostriedkov získaných v rámci príspevkov „2% z dane z príjmu“ pripravilo a vytlačilo vzdelávacie plagáty o našich plazoch. Všetkým, ktorí nám prispeli týmto ďakujeme. Veríme, že aj touto formou sa nám podarí priblížiť fascinujúci život našich hadov, jašteríc a korytnačky ľuďom, ktorí ich doteraz nepoznali a prípadne z nevedomosti odsudzovali. Jedným z cieľov nášho združenia je vzdelávanie širokej verejnosti a vysvetľovanie nezastupiteľného miesta plazov v našej krajine. Plagáty, ktoré sú priložené v tomto časopise, sa venujú dvom oblastiam:

1. Poznaj naše plazy – formát A3
2. Ako pomôcť plazom – formát A3

1. Poznaj naše plazy: Tento plagát je zameraný na jednoduchý popis všetkých plazov žijúcich na území Slovenska. Záujemca má možnosť z neho získať kompletný prehľad o zástupcoch hadov, jašterov a korytnačiek na Slovensku. Dozvie sa základné poznatky z ich života, zaujímavosti, ich základné potreby, rozlišovacie znaky a iné.

2. Ako pomôcť plazom: Druhý plagát slúži na rýchle sa zorientovanie v problematike ochrany plazov. Podáva jednoduchý a prehľadný návod, ako je možné prispieť k aktívnej, či pasívnej ochrane pla-

zov, podáva základné informácie o potrebách, životných podmienkach a biotopoch hadov, jašteríc a korytnačky. Vďaka jednoduchým zásadám, ktorých dodržiavanie je zakotvené aj zákonom SR, zistíte čo treba robiť aby vo vašej blízkosti mali tieto nádherné zvieratá dobré podmienky na život.

Plagáty sú určené na vzdelávacie účely, preto vás prosíme, aby ste ich dali učiteľom, ktorí sa venujú výučbe prírodovedných predmetov. V prípade záujmu o viac kusov plagátov nás prosím kontaktujte mailom alebo telefonicky, radi zodpovieme otázky a zabezpečíme dodatočnú distribúciu plagátov. Kontakty pre distribúciu plagátov:

- Západné Slovensko – Milan Kánya – milankanya@gmail.com
- Stredné Slovensko – Lenka Sedliaková – sedliakova@stredoslovenskemuzeum.sk
- Východné Slovensko – Milan Oselský – milan.oselsky@plazyunas.com
- Bratislava – Tomáš Sanitra – tomas.sanitra@gmail.com

V e-maili prosím uveďte z akej organizácie/inštitúcie ste, adresu a spôsob ako chcete využiť plagáty.

Oselský Milan,
podpredseda
Združenie priateľov
herpetofauny

Hudba a obraz vo filme

► Pokračovanie zo str. 5

Od druhého ročníka (2006) sa tvorivých dielní pravidelne zúčastňuje aj muzikologička a hudobná pedagogička **PaedDr. Eva Čunderlíková** (pedagóg ZUŠ a HTF VŠMU v Bratislave), ktorá rozšírila tvorivý záber o hudobnú zložku – deti si vyberajú samé hudbu k filmu a vo väčšine prípadov ju i samé dotvárajú (ruchmi či vlastnými hudobnými vstupmi); niekedy si vytvoria i vlastnú improvizáciu.

Filmy sa postupne zaraďovali do programov rôznych seminárov o mediálnom prostredí a jeho vplyve na deti a mládež. Vždy vzbudili veľký záujem v kruhoch pedagógov a odborných pracovníkov.

Podnetné podmienky a podpora zo strany ZŠ a samosprávy vo Vyhniach priviedla skupinu lektorov k tomu, aby ideu postupného budovania tradície letnej aktivity pre deti rozšírili o školenie dospelých – rodičov, učiteľov, profesionálnych výtvarných a hu-

dobných umelcov. V tomto roku novoza- ložené Občianske združenie Rady rodičov ZŠ vo Vyhniach v spolupráci s pedagógmi školy Monikou Gluzekovou, Mgr. Jánom Koklesom a riaditeľkou PaedDr. Gabrielou Rendlovou, s lektormi Monikou Trajterovou, PaedDr. Evou Čunderlíkovou a Mgr. Zuzanou Homolovou – Baloghovou vytvorilo projekt zameraný na novú tému vo vzdelávacom procese – *mediálnu výchovu s prihliadnutím na umelecký a tvorivý kontext*. Projekt bol určený pedagógom ZŠ, ZUŠ a organizátorom voľnočasových aktivít. Akciu organizátori otvorili prehliadkou tvorby malých filmárov z minulých ročníkov, nasledoval odborný seminár, počas ktorého sa lektori zamerali na viaceré aspekty témy – od teórie v oblasti tvorby vzdelávacích projektov a ich významu cez možnosti medzinárodnej spolupráce až po praktické skúsenosti a efekty práce s deťmi v mediálnej oblasti. Prednášajúci nadväzovali na svoje dlhoroč-

né skúsenosti v práci s deťmi a na konfrontácie so zahraničnými odborníkmi.

Po obedňajšej prestávke sa zúčastnení premiestnili do miestnej školy, kde ich čakali štúdiá vybavené technikou a materiálom. Praktická časť vyučby technológie prebehla spontánne a veľmi rýchlo.

Vytváranie prvých záberov animovaného filmu bolo pre pedagógov aj pre deti veľkým a pozitívnym zážitkom. Nasnímané pohyblivé obrázky inšpirovali k hľadaniu nových námetov a tém, k odborným diskusiám o technických možnostiach, k vyhľadávaniu a tvorbe hudby a ruchov. Deti a pedagógovia sa zapájali do práce ako rovnocenní členovia filmového štábu. Navzájom si vymieňali svoje technické skúsenosti a tvorivé nápady, všade vládla disciplína a obojstranný rešpekt. Stav tvorivého nadšenia trval počas celého týždňa tvorivých dielní. Kolekcia filmov, vytvorených na tomto podujatí je pripravená

k uvedeniu na odborných medzinárodných prehliadkach.

Podujatia sa zúčastnilo spolu 70 osôb, z toho polovica dospelých. Zúčastnení pedagógovia sa o akcii vyjadřili veľmi pozitívne a prejavili záujem o pokračovanie takýchto aktivít aj v budúcnosti.

Občianske združenie Rady rodičov Základnej školy vo Vyhniach chce aj naďalej pokračovať v organizovaní tvorivých filmových dielní pre deti a pedagógov. Podujatie chce rozšíriť o účasť zahraničných lektorov – Mimiara Rajčevica, viceprezidenta CIFEJ, švédskeho animátora a producenta Erlinga Ericssona, Jeana-Luc Slocka lektora a učiteľa animácie na Umeleckej akadémii v Liège a Davida Ehrlicha amerického lektora detských dielní animovaného filmu. Všetci menovaní prisľúbili svoju účasť malým filmárom na budúcich tvorivých dielních vo Vyhniach.

Monika Trajterová